

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Eerola, Petteri

Title: Lapsikeskeisempi isyys - kolme tarinaa nuorten koulutettujen miesten astumisesta isyyteen

Year: 2009

Version:

Please cite the original version:

Eerola, P. (2009). Lapsikeskeisempi isyys - kolme tarinaa nuorten koulutettujen miesten astumisesta isyyteen. *Nuorisotutkimus*, 27(2), 15-28.

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Lapsikeskeisempi isyys – kolme tarinaa nuorten koulutettujen miesten astumisesta isyyteen

Petteri Eerola

Isyyden muutos on kulkenut viimeisten vuosikymmenten aikana kahden toisistaan poikkeavan kehityskulun mukaisesti. Tätä muutosta on kuvattu isyyden vahvistuvana ja ohenevana kehityksenä (Huttunen 2001, 153). Isyyden vahvistuvan kehityskulun mukainen osallistuva hoiva-isä esiintyy nykyään usein niin lehtien palstoilla kuin myös asiantuntijapuheessa, mutta ohenevan isyyden mukainen, lastensa elämästä esimerkiksi avioeron seurauksena häviävä isä jää usein huomaamatta. Valtamedioiden ja asiantuntijoiden isyyttä kohtaan lisääntyneen kiinnostuksen lisäksi myös tiedekenttä on viimeisten vuosikymmenten aikana ollut yhä enemmän kiinnostunut isyydestä. On syytä tarkastella, miten laajentunut, huomionsa useimmiten vahvistuvan isyyden kehityskulun mukaiseen isyyteen kiinnittävä isyyspuhe näkyy siinä, miten isyydestä kerrotaan.

Käsittelen artikkelissani tarinoita nuorten miesten isäksi tulosta ja isyydestä. Keskityn tutkimuksessani kerrottuun isyyteen – siihen, millaiseksi nuoret isät isyytensä kertovat. Tarkastelen isien tarinoita isyyden kulttuuristen mallitarinoiden valossa. Koska kulttuuriset käsitykset isyydestä ja sen luonteesta ovat sidoksissa käsityksiin maskuliinisuudesta, pohdin myös millaisena maskuliinisuus näkyy isien tarinoissa ja kuinka isyydestä kerrotaan maskuliinisuuden mallitarinassa. Lisäksi tarkastelen isien kertomia parisuhteista, jotka nousevat esiin keskeisinä isyyden tarinoita kuvaavina tekijöinä.

Olen rajannut tutkimukseni käsittelemään ydinperheessä eläviä isiä. Ydinperheen isyys on

edelleen yleisin isyyden muoto; tässä muodossa isyys useimmiten alkaa muiden muotojen ilmentyessä myöhemmissä elämän vaiheissa (Pitkänen & Jalovaara 2007, 123). On kuitenkin syytä huomata, että perhemuotojen moninaistuessa perinteisellä ydinperheen isyydellä ei ole enää entistä hegemonista asemaa ”isyyden yksinvaltiaana”. Esimerkiksi sateenkaariperheet ja yksinhuoltajavanhemman sekä lapsien muodostamat perheet ovat asettaneet uusia kysymyksiä isyyden asemasta ja siitä, mitä isyys ylipäättensä on. Äitiyden yhteiskunnallista asemaa perhemuotojen murros ei ainakaan vielä ole muuttanut siinä määrin kuin isyyden.

Artikkelini perustuu kahdeksaan 25–27-vuotiaana isäksi tulleen miehen haastatteluun.

Miehet on haastateltu heidän ensimmäisen ja toisen isyysvuotensa aikana. Haastatteleman isät elivät heteroseksuaalisessa parisuhteessa ja asuivat lapsensa ja tämän äidin kanssa. Haastateltavani olivat korkeasti koulutettuja – yhtä lukuun ottamatta kaikki olivat suorittaneet tai olivat suorittamassa korkeakoulututkintoa. Olen kerännyt aineistoni kerronnallisen haastattelun (Hyvärinen & Löyttyniemi 2005) ja teemahaastattelun menetelmiä yhdistäen. Haastattelun aluksi isät kertoivat tarinan isyydestään otsikolla ”Näin minusta tuli isä ja minä isänä”, minkä jälkeen haastattelut jatkuivat teemahaastatteluina.

Isyys ja tarinat

Viime vuosien aikana julkinen puhe isyydestä on pitkälti koskenut miesten osuutta ja osallistumista lastenhoitoon. Puheen viesti on ollut selvä – käsitys tavoiteltavasta ja ”hyvästä” isyydestä on muuttunut. **Elisabeth Pleckin** (2004, 51) mukaan käsitys hyvästä isästä on perinteisesti poikennut käsityksestä hyvästä äidistä. Tämän voidaan kuitenkin nähdä muuttuneen ja käsitysten lähentyneen toisiaan. Aiempi käsitys hyvästä isyydestä korosti isän roolia muun muassa leivän tuojana ja sukupuoliroolien opettajana, mutta jätti isän syrjään lasten arjesta (Marsiglio 1995, 3; Pleck 2004, 51; LaRossa 1988, 451). Nykyään isyyspuheessa korostuu kuitenkin isän osallistuminen hoivatyöhön ja entistä läsnäolevampi rooli lastensa elämässä (LaRossa 1998; Dollahite & Hawkins & Brotherson 1995). Näiden tekijöiden voidaan nähdä ottaneen paikkansa käsityksessä hyvästä isästä.

Kun isyys nähdään sosiaalisena konstruktiona, käsityksiä isyydestä voidaan tarkastella sekä suhteessa siihen, kuinka ne näkyvät isien arjessa, että myös siihen, kuinka käsitykset vaihtelevat sosiohistoriallisen kontekstin, kulttuurin ja yksilön sosiaalisen taustan

mukaisesti (Marsiglio 1995, 3). Vallitsevat käsitykset isyydestä ovat muuttuneet ajan saatossa hyvää isää koskevan käsityksen mukana. Näistä käsityksistä voidaan puhua isyyden kulttuurillisina mallitarinoina. **Jari Kekäle** (2007) jakaa isyyden mallitarinat esimoderniin, moderniin ja postmoderniin isyyden mallitarinaan. Esimodernissa mallitarinassa naisen ja miehen roolit ovat keskeisesti erilaiset: isä oli autoritaarinen patriarkka. Modernin mallitarinan isää leimaa kodin ulkopuolinen työskentely ja etäisyys lapsiin töiden jakautuessa edelleen miesten ja naisten töihin. Postmodernin mallitarinan isää kuvaa vanhemmuuden jakaminen sekä isän ja äidin yhtäläinen osallistuminen hoiva- ja kasvatus-työhön. (Kekäle 2007, 36–40.)

Esimodernin ja modernin isyyden mallitarinat kertovat isyydestä, jota on yleensä kuvailtu perinteisenä postmodernin isyyden mallitarinan ollessa ”uudeksi” (esim. Hutunen 2001, 171) määritellyn isyyden mukainen. Isyyden mallitarinoiden muutoksen pohjalta voimme tarkastella myös isyyden muutosta. Tarkasteltaessa viimeisten vuosikymmenten aikana tehtyä isyystutkimusta on helppo havaita, kuinka eniten esille nouseva teema on juuri isyyden muutos. Yleisin tapa kuvata isyyden muutosta on ollut sen kehityksen näkeminen ”perinteisestä uuteen”. **Jani Kolehmainen** ja **Ilana Aalto** (2004, 15) pitävät tätä tulkintaa kuitenkin riittämättömänä, koska isyyden useita muutossuuntia ja laaja-alaista isyyksien kirjoja ei voida pelkistää yksisuuntaiseksi muutokseksi. Mallitarinoiden tasolla muutos perinteisestä uuteen kuitenkin korostuu.

Joan Robertson Cross (1990) on kuvannut isyyden muutosta perinteisen, siirtymävaiheessa olevan ja uuden isän käsittein. Malli voidaan nähdä kulttuurillisen mallitarinan mukaisena ja se edustaa Kolehmaisen ja Aallon kritisoimaa tapaa nähdä muutos ”perinteisestä uuteen”. Siirtymävaiheessa olevan

isän käsite kuvaa hyvin mallitarinoissa näky-mätöntä isyyttä, jota luonnehtii kamppailu perinteisen ja uuden isyyden välillä. Huomion kiinnittäminen tähän isyyden muotoon on keskeistä, sillä se nostaa esille isyyden muutoksen miehelle tuomia haasteita, joista **Karen Henwood** ja **Joanne Procter** (2003) ovat kirjoittaneet. Keskeisiä haasteita, joita osallistuvaan isyyteen pyrkivä mies kohtaa, ovat elättämiseen ja hoivaan, epätsekkyteen ja autonomiaan sekä vanhemmuuden jakamisen määrään liittyvät kysymykset (Henwood & Procter 2003, 346–348).

Pyrkimys tarkastella isyyttä tarinallisesti ei ole uusi, ja narratiivinen tutkimus on vakiinnuttanut paikkansa myös isäksi tulon ja isyyden tutkimuksessa. Suomessa isyyden narratiiveja ovat Kekälän lisäksi tutkineet muun muassa **Merja Korhonen** (1999) sekä **Johanna Mykkänen** ja **Jouko Huttunen** (2008). Korhonen (1999) on tutkinut keski-ikäisten miesten lapsuudenkokemuksia ja omaa vanhemmuutta, Mykkänen ja Huttunen (2008) taas tapoja, joilla miehet puhuvat synnytykokemuksista. Koska tarinat voidaan nähdä luonnollisena tapana hahmottaa todellisuutta ja kokemuksia; niiden avulla voidaan nostaa esille siirtymää isyyteen elämän käännekohtana kuvaavana prosessina.

Narratiivisuudella viitataan tapaan nähdä kertomukset tiedonvälittäjinä ja rakentajina (Heikkinen 2001, 116). **J. Amos Hatchin** ja **Richard Wisniwskin** (1995, 116–118) näkemys narratiivisen tutkimuksen olemuksesta korostaa huomion kohdistumista yksilön merkityksenantoon, henkilökohtaista kosketusta tutkittaviin, käytännöllistä suuntautumista ja tietämisen subjektiivisuutta. **Vilma Hännisen** (1999, 73) mukaan tutkittaessa elämänmuutoksia narratiivisesti on lähtökohtana oletus ihmisten selviytymisestä vaikeistakin muutoksista antamalla näille muutoksille erilaisia merkityksiä. Tästä on kyse myös silloin, kun tutkimuksen kohteena

on isäksi tulo ja nuoren miehen isyys. Isien omien tarinoiden avulla voidaan nostaa esiin, kuinka tuoreet isät antavat merkityksiä isäksi tulolleen ja vanhemmuudelleen.

Donald Polkinghorne (1995, 12) ja **Hannu Heikkinen** (2001, 122) näkevät narratiivisen aineiston käsittelyn jakautuvan narratiivien analyysiin ja narratiiviseen analyysiin. Kertomusten luokittelua erilaisiin luokkiin korostavan narratiivien analyysin sijaan lähestyn keräämiäni kertomuksia narratiivisen analyysiin mukaisesti pyrkien tuottamaan uusia tarinoita nuorten miesten isyyden alkuvaiheista. Polkinghornen ja Heikkisen käyttämän jaottelun takana on **Jerome Brunerin** (1986) kaksi tietämisen tapaa. Bruner erottaa toisistaan narratiivisen tiedon ja paradigmaattisen tiedon. Narratiivisella tiedolla Bruner hakee kertomukseen perustuvaa ymmärryksen muotoa ja paradigmaattisella tiedolla taas täsmälliseen argumentaatioon, käsitteiden määrittelyyn ja luokittelujen tekemiseen liittyvää ymmärtämisen muotoa. (Bruner 1986, 12–14.) Polkinghornen (1995, 12) mukaan narratiivien analyysissä sovelletaan paradigmaattista tietämistä ja narratiivisessa analyysissä taas narratiivista tietämisen tapaa.

Lähestyttäessä narratiivisia aineistoja tulee pohtia tapoja, joilla kertomuksia luetaan. Perinteisesti vallassa on ollut realistinen lukutapa. Siinä huomio kiinnittyy tarinoiden sisältämään faktatietoon, josta tiivistetään erilaisia kategorioita kattavia malleja. Realistisen lukutavan voidaan nähdä kuvaavan narratiivien analyysia ja paradigmaattista tiedonmuotoa. Vaihtoehtoina realistiselle lukutavalle **Seija Keskitalo-Foley** (2008) näkee narratiivisen, emansipatorisen ja empaattisen lukutavan. Hänen mukaansa narratiivinen lukutapa mahdollistaa aineiston tulkinnan tarinoina, kun emansipatorinen lukutapa taas yhdistäessään kielen ja kulttuurin vallan analyysin pyrkii sekä tiedostamaan vallalla olevat hegoniset narratiivit että löytämään niitä ky-

seenalaistavia vastanarratiiveja. Empaattinen lukutapa taas nostaa esiin tutkijan aseman ja vaikutuksen esimerkiksi haastattelutilanteen kulkuun. (Keskitalo-Foley 2008, 51–67.) Nuorten isien tarinoiden analysointiin sopii narratiivisen, emansipatorisen ja empaattisen lukutavan käyttäminen rinnakkain. Tämä tarkoittaa kertomusten lukemista tarinoina, isyydestä kertomiseen vaikuttavien kulttuuristen mallitarinoiden huomiointia sekä haastattelijalta vaadittua sosiaalista herkkyyttä haastattelutilanteessa.

Esittelen artikkelissani kolme erilaista isyyden tarinaa. Olen rakentanut tarinat tekemieni haastattelujen pohjalta. Käyn tarinat läpi yksitellen kertomalla ensin konstruoini tarinan ja tämän jälkeen analysoimalla keskeisiä sitä kuvaavia tekijöitä. Viimeisessä luvussa tarkastelen tutkimukseni tuloksia ja pohdin tarinoiden antia narratiiviselle isyys-tutkimukselle.

Jukan tarina aktiivisesta isyydestä

Jukalle ja hänen vaimolleen Minnalle perheenliäsäys tuli ajankohtaiseksi, kun parin yhdessäoloa oli jatkunut jo useamman vuoden. Tässä vaiheessa molemmat olivat vielä opiskelijoita. Nuorempana Jukka oli ajatellut, että ei halua omia lapsia, mutta pitkän parisuhteen myötä hän oli tullut pikkuhiljaa toisiin aatoksiin. Muutettuaan isompaan asuntoon pari alkoi puhua entistä enemmän lasten saannista, ja hyvin nopeasti he myös päättivät yrittää lapsen hankintaa. Jukka kertoi, kuinka hän oli lopulta tuonut ennen puolisoaan esille halun saada lapsia. Jukka oli tuolloin 25-vuotias.

Raskaus oli Jukalle innostumisen aikaa. Hän kävi puolisonsa kanssa neuvolassa, luki vanhemmuuteen ja lasten hoitoon liittyvää kirjallisuutta – ja ennen kaikkea pohti omaa vanhemmaksi tuloaan. Suurin tuki Jukalla oli hänen puolisonsa, jonka kanssa hän kävi pitkiä keskusteluja tulevasta. Ikävää oli kuitenkin se, että omasta kaveripiiristä ei löytynyt muita isäihmisiä, joiden kanssa tunteita ja kokemuksia olisi voinut jakaa. Myös osa neuvola-

käynneistä jäi harmittamaan, sillä ajoittain Jukka koki jäävänsä ulkopuoliseksi terveydenhoitajan sivuuttaessa hänet. Vastapainoksi Jukka sai kuitenkin myös positiivisia neuvolakokemuksia, jotka auttoivat häntä valmistautumisessa vanhemmuuteen.

Viivin syntymä oli Jukalle hetki, jolloin hän lopullisesti tunsikin olevansa isä. Jukka jäi Viivin ja Minnan kanssa sairaalaan perhehuoneeseen, jossa hän otti heti hoitovastuun Viivistä Minnan vielä toipuessa synnytyksestä. Jukka oli palauttanut gradunsa juuri ennen Viivin syntymää, ja näin ollen hän jäi tuoreena maisterina heti kotiin. Ensimmäiset kuukaudet perhe oli kotona kolmistaan, mutta pian tämän jälkeen Minna palasi opintojensa pariin, ja näin Jukka jäi kotiin hoitamaan Viiviä. Ajoittain Jukka huomasi tuntevansa pientä mustasukkaisuutta äidin ja lapsen välisestä erityisen läheisestä suhteesta, joka jatkui yhä Jukan jäätyä kahdestaan kotiin Viivin kanssa. Rintaruokinnan vähentyessä Jukka kuitenkin koki pystyvänsä entistä enemmän itse huolehtimaan ja kantamaan vastuuta lapsesta, mikä helpotti myös mustasukkaisuutta.

Ennen Viivin syntymää Jukka tapasi usein ystäviään, mutta syntymän jälkeen hänellä ei ollut heille enää aikaa kuten ennen. Myös iso osa harrastuksista vaihtui lasten- ja kodinhoitoon. Sopeutuminen uuteen elämäntilanteeseen ei ollut kuitenkaan vaikeaa, sillä uusi elämäntilanne tuntui merkityksellisemmältä kuin elämä aiemmin sekalaisine rientoineen. Tärkeimmäksi tuekseen Jukka koki toimivan parisuhteen. Vaikka kahdenkeskistä aikaa puolison kanssa ei enää entiseen malliin ollut, niin Jukka koki parisuhteen parantuneen entisestään yhteisen vanhemmuuden myötä.

Jukka koki, että isäksi tulo nuorena on ollut hänelle täysin oikea ratkaisu. Vaikka perheen taloudellinen tilanne ei ollut kenties yhtä hyvä kuin kymmenen vuotta vanhemmilla, ainakin hän on jaksanut hoitaa ja olla Viivin kanssa myös jatkossa. Oltuaan puolitoista vuotta kotona hoitamassa Viiviä Jukka näki edelleen, että hänen jäämisensä kotiin oli ollut paras ratkaisu koko perheen kannalta. Viivi oli saanut olla kotona, Minna oli pystynyt opiskelemaan ja Jukalla oli ollut mahdollisuus tehdä sitä mitä hän halusi, hoitaa lastaan. Ajoittain Jukka mietti, miltä siirtymä työelämään tulisi tuntumaan, kun Viivi menisi päivähoitoon tai jäisi kotiin äitinsä kanssa. Outoa mutta mukavaa sekin varmasti olisi. Jukka oli onnellinen mies.

Jukan tarina poikkeaa alusta alkaen perinteisestä isyyden mallitarinasta, jossa perhesuunnitteluun osallistuminen ei ole kuulunut

miehen rooliin (Swanson 1985, 21). Tarina luo kuvaa miehen aktiivisesta vanhemmuudesta, jossa perhesuunnittelu perustuu puolisoitten väliseen aitoon jakamiseen. Tarinassa raskausaikaa leimaa Jukan innostuneisuus, joka kuvaa odotukseen liittyviä positiivisia tunteita. Jukka korostaa tunnetta me-hengestä puolison kanssa, mikä nousee usein esille miesten odotusajan kertomuksista (Sevon & Huttunen 2004, 137). Tämä yhteisyyden ja läheisyyden tunne luo pohjaa isän osallistumiselle, ja ilman sitä isän osallistuminen lapsen hoitoon alusta asti on huomattavasti haasteellisempää.

Vaikka Jukka pystyi jakamaan isäksi tuloon tunteita puolisonsa kanssa, hän kertoo, kuinka häneltä puuttui luonteva mahdollisuus miesten väliseen isäkeskusteluun. Tämä kertoo mieskulttuurista puuttuvasta tavasta puhua miesten kesken isäksi tulosta ja isyydestä (Mykkänen & Huttunen 2008, 169). **Anna Dienhartin** ja **Kerry Dalyn** (1997, 149) mukaan miesten keskinäisiä suhteita leimaa hiljaisuuden kulttuuri, eikä vallitseva mieskulttuuri kohtaa aktiivisen vanhemmuuden kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että isänä olemisesta voidaan puhua arkipäiväisten asioiden tasolla, mutta ei isänä olon merkitysten tasolla (Dienhart & Daly 1997, 157).

Jukka kertoo Viivin syntymästä lyhyesti. Isien kertomuksissa oman lapsen syntymän näkemistä kuvataan usein epätodelliseksi ja oman elämän hätkähdyttävimmäksi kokemukseksi (Mykkänen & Huttunen 2008, 175). Tämä ”hätkähdyttävä kokemus” voidaan nähdä lopullisena porttina alkavaan isyyteen. Näin kävi myös Jukalla, jolle isyys konkretisoitui lopullisesti Viivin syntyessä. Jukan tarinassa isyys alkoi siinäkin mielessä poikkeavalla tavalla, että Jukka majoittui synnytyksen jälkeen Viivin ja Minnan kanssa perhehuoneeseen, joka mahdollisti hänen aktiivisen osallistumisensa Viivin hoitoon alusta asti. Koska Jukka oli saanut opintonsa

päätökseen juuri ennen Viivin syntymää, hän halusi jäädä heti alusta kotiin yhdessä Minnan kanssa hoitamaan Viiviä. Tämä tarkoitti työttömäksi jääntiä. Jukan tekemää ratkaisua voidaan pitää erittäin poikkeuksellisena. Vastaavanlaista sitoutumista lapsen hoitoon voidaan nähdä kuitenkin esimerkiksi Korhosen (1999, 155) kertomassa ”poikkeuksellisen äidillisen isän” tarinassa.

Viivin ensimmäisten elinkuukausien aikana Jukka koki vaikeuksia suhtautua Viivin ja Minnan suhteeseen, jota hän kuvaili erityisen läheiseksi. Miesten isyyserittomusten pohjalta on havaittu, kuinka isät saattavat tuntea kateutta imettämisen lapsen ja äidin välille tuomasta luontevasta ja säännöllisestä läheisyydestä (Mykkänen & Huttunen 2008, 178). Jukan tarinassa voidaan kuitenkin nähdä, että kotona oleminen kahdestaan lapsen kanssa siirsi hoivavastuun väkisinkin isälle, mikä auttoi häntä kestäämään ajoittaiset mustasukkaisuuden tunteet.

Lapsen saanti merkitsee aina elämänmuutosta. Jukka tuli isäksi 25-vuotiaana. Hän oli nuori isä, sillä 2000-luvun Suomessa isäksi tullaan ensi kertaa keskimäärin 30-vuotiaana (Tilastokeskus 2004). Erityisen nuoreksi hän ei silti itseään kokenut. Jukan tarinassa muutos opiskelija-elämästä perhe-elämään näyttäytyy myönteisessä valossa, sillä Jukka kokee uuden elämäntilanteensa entistä merkityksellisemmäksi. Tämä kuvaa isäksi tuloon usein liitettävää uutta, perhekeskeisempää arvojärjestystä (Palkovitz 2002). Jukan positiivista muutospöytäkirjasta tukevat hänen myönteiset isyyserittomuksensa. **Rob Palkovitzin**, **Marcella A. Copesin** ja **Tara N. Woolfolkin** (2001, 66) mukaan isyyserittomukset ovat keskeisimpiä tekijöitä, joiden pohjalta tuoreet isät määrittelevät, keitä he ovat.

Jukan tarinaa leimaa vahva kertomus hyvästä ja tyydyttävästä parisuhteesta, joka tarjoaa hänelle turvaa ja tukea. Tarinassa hyväksi kerrottu parisuhde tarjoaa Jukalle

mahdollisuuden rakentaa aktiivista isyyttä. Jukan tarinassa puolisoiden välinen tuki näkyy molemminpuolisena, ja se ilmenee muun muassa luottamuksena toisen vanhemmuutta sekä hoito- ja hoivataitoja kohtaan. Aiemman tutkimuksen mukaan puolison tuki ja myönteinen suhtautuminen vanhemmuuden jakoon edesauttaa jaettua vanhemmuutta ja aktiivista isyyttä (Doherty ym. 1998, 288).

Jukan tarina kertoo osallistuvasta isästä. Keskeisinä isän osallisuutta kuvaavina tekijöinä on viimeisten vuosikymmenten ajan pidetty sitoutumista, saatavuutta ja vastuullisuutta (esim. Lamb & Tamis-Lemonda 2004). Tämä tarkoittaa sitä, että isä sitoutuu vuorovaikutukseen lapsen kanssa, on saatavilla lapsen arjessa sekä kantaa vastuuta lapsen hoidosta ja hyvinvoinnista. Isän osallisuutta tukevana tekijöinä on nähty isän motivaatio, taidot, itseluottamus, sosiaalinen tuki ja institutionaaliset käytänteet (Pleck & Masciadrelli 2004, 242).

Jukan tarinan kulmakivi on jaettu vanhemmuus. Koska Jukka oli jo valmistunut, hänen oli luontevaa jäädä kotiin Viivin kanssa Minnan jatkaessa opintojaan. Jaettua vanhemmuutta kuvaa tapa nähdä vanhemmuus hoivatyönä, joka jaetaan isän ja äidin kesken (Huttunen 2001, 171–174). Vanhemmuuden ei tarvitse jakautua sukupuolisidonnaisiin rooleihin, vaan isän ja äidin roolien mahdollinen erilaisuus voi syntyä arjen vuorovaikutustilanteissa.

Tarinassa nousee esille perheen merkitys tuoreelle isälle. Jukka kokee elämänsä merkittävimmäksi asiaksi perheensä, jonka ympärille muu elämä rakentuu. Jukan vanhemmuutta kuvaa perheen edun tavoittelu omaa etua tärkeämpänä. Hänelle on tärkeää, että hänen lapsellaan on kaksi läsnä olevaa vanhempaa. Mielenkiintoista Jukan tarinassa on se, ettei (kodin ulkopuolinen) työnteko saa juuri minkäänlaista merkitystä. Tarina muistuttaa perinteistä äidin tarinaa, jossa työelämään palataan hoitovapaajakson jälkeen.

Jukan tarina on kertomus aktiivisesta isyydestä, jossa isä esiintyy aktiivisena hoivaajana ja läsnä olevana vanhempana jakamassa täyden vastuun lapsestaan puolisonsa kanssa. Tarina on postmodernin isyyden mallitarinan mukainen. Tarinassa isyys näyttäytyy muodossa, jota on aiemmin kuvattu muun muassa hoiva-isyytenä (Huttunen 2001) tai generatiivisena isyytenä (Dollahite & Hawkins & Brotherson 1995). Termit luovat kuvaa isyydestä, jossa hoivan antaminen, vastuun kantaminen ja lasta koskevaan päätöksentekoon osallistuminen kuuluvat yhtäläisesti isälle ja äidille. Käsitteet perustuvat tasapuolisesti jakautuneelle, sukupuolirooleista riippumattomalle vanhemmuudelle ja isän osallistumiseen lapsen elämään postmodernin isyystarinan mukaisesti.

Veli-Pekan tarina perinteisestä isyydestä

Veli-Pekasta tuli isä kuin huomaamatta. Hän ei ollut vielä valmistunut ammattikorkeasta, mutta hyväpalkkainen työ it-alalla oli mahdollistanut asunnon ja auton oston. Kun ulkoiset puitteet alkoivat olla jo valmiina, Veli-Pekan puoliso Jenni alkoi yhtäkkiä puhua lapsensaannista. Aluksi Veli-Pekka vierasti ajatusta, mutta pikkuhiljaa hän alkoi myöntyä: kun Jenni niin kerran halusi.

Tieto raskaudesta oli Veli-Pekalle mukava yllätys. Suurempia tunneryöppyjä tämä ei kuitenkaan vielä saanut aikaan, sillä Jennin mahassahan vauva kasvoi, joten sillä ei ollut suuria vaikutuksia Veli-Pekan elämään. Raskausaika meni Veli-Pekalta pitkälti työnteossa, piti hän tuoretta asuntolainaa lyhentää. Onneksi Veli-Pekalla oli kuitenkin Jennin kaltainen ihana vaimo, joka hoiti mielellään lapseen liittyviä valmisteluja ilman, että Veli-Pekan tarvitsi koko ajan roikkua mukana. Neuvolassa Veli-Pekka kävi muutaman kerran Jennin mukana, vaikka se hivenen turhalta tuntuikin – tärkeintähän oli lapsen hyvinvointi, ja vauva oli Jennin mahassa.

Matiaksen syntymä oli Veli-Pekalle hieno hetki. Kuinka mahtavalta tuntuikaan pitää sylissä omaa poikaa! Veli-Pekka kävi katsomassa Jenniä ja Matiasta sairaalassa päivittäin, ja heidän tultua kotiin hän jäi miltei saman tien isyyksylle. Miten Jenni

olisikaan pärjännyt, ellei Veli-Pekka olisi ollut kotona auttamassa häntä...

Veli-Pekan perhe eli hyvää arkea. Iltaisin töistä tultuaan Veli-Pekalla oli vielä hyvä tovi aikaa leikkiä Matiaksen kanssa ennen tämän nukkumaan menoa. Tämä tarjosi myös Jennille mahdollisuuden hoitaa loppuun päivän aikana kesken jääneet kotityöt. Perheellisenä miehenä Veli-Pekka ei muita menoja kaivannut, mutta onneksi muutaman kerran viikossa hänellä oli mahdollisuus päästä kunnan juoksulenkeille. Hieman häntä kuitenkin mietitytti, että miten lenkkeilyharrastuksen kävisi muutaman kuukauden kuluttua, kun perheen toinen lapsi, pikkukakkonen, syntyisi...

Veli-Pekka oli jo nuoresta asti ajatellut, että hän haluaa tulevaisuudessa perheen, johon kuuluu puoliso ja lapsia. Vaikka Veli-Pekka tunnettiin työyhteisössä tunnollisena työntekijänä, niin perhe oli silti hänelle ykkönen – syy jonka vuoksi tehdä työtä. Veli-Pekka piti työstään, joskus jopa uppoutui siihen, mutta elämänsisällöksi se ei riittäisi. Olisipa elämä tyhjää ilman perhettä.

Veli-Pekan tarinassa aloite lasten hankintaan tuli vauvakuumetta poteneelta puolisoilta. Lopullista päätöstä voidaan kuvailla yhteiseksi, mutta kuten **Eija Sevon** ja **Jouko Huttunen** (2004, 140) kirjoittavat, yhteiseksi nähdyissä päätöksissä yrittää lapsen hankintaa on sen halu tulla äidiksi usein huomattavasti suurempi kuin miehen halu tulla isäksi. Raskausaikana valmistautuminen lapsentuloon jäi Veli-Pekan puolison Jennin harteille tulevan isän toimiessa kuitenkin puolisonsa tukena. Veli-Pekan vanhemmuutta voidaankin kuvata äitiä auttavaksi (esim. Huttunen 2001, 86) jo raskausajasta lähtien. Tarinassa Jenni kantoi päävastuun lapsen tuloon liittyvistä järjestelyistä, ja Veli-Pekka osallistui, kun pyydettiin. Toisaalta tämä ei itsessään tarkoita sitä, etteikö Veli-Pekka olisi valmistautunut vanhemmuuteen. Hiljaisuuden kulttuurissa miehen valmistautuminen voi olla asioiden pohtimista itsekseen (Mykkänen & Huttunen 2008, 175).

Arja Kaila-Behmin (1997) mukaan synnytykseen osallistuvat miehet kokevat lapsen syntymän suurena kokemuksena, jollaisena Matiaksen syntymä näyttäytyy myös Veli-Pekan tarinassa. Tästä huolimatta synnytyksessä mukana olo näkyy tarinassa vain pienenä sivujuonteena. Veli-Pekan kertomus synnytyksestä voidaan nähdä kerronnallisena tapana, jossa korostuvat aikuisuus, vastuullisuus ja äidin keskeisyys synnytystilanteessa (Mykkänen & Huttunen 2008, 183). Matiaksen syntymän jälkeen Veli-Pekka vieraili sairaalassa päivittäin. Sevonin ja Huttusen (2004, 149) mukaan miesten ja naisten asemat synnytys-sairaalan käytännöissä ovat hyvin erilaiset. Tätä kuvaa se, kuinka Veli-Pekka vieraili perheensä luona käyden samalla töissä, samaan aikaan kun Jenni harjoitteli vastasyntyneiden osastolla lastenhoitoa. Sevon ja Huttunen (2001, 149) kutsuvat tähän tilanteeseen ajavia tekijöitä ulkopuolistamiskäytännöiksi.

Veli-Pekan tarinaa kuvaa hänen perhekeskeinen suhtautumisensa elämään. Vaikka lopullinen vastuu lastenhoidosta näyttää olevan puolisoilla, Veli-Pekka on luonut lapseensa vahvan suhteen, johon kuuluu voimakas kiintymyssuhde Matiakseen ja vahva kokemus omasta isyydestä. Perheen arjessa Veli-Pekka näkyy isänä, joka viettää lastensa kanssa paljon aikaa – tai ainakin niin paljon kuin töiltään ja juoksulenkeiltään ehtii. Auttavan isän ohella Veli-Pekan voidaan nähdä muistuttavan isää, josta **Jouko Huttunen** (2001, 85) on kirjoittanut leikkivänä isänä. Leikkivän isän keskeinen vuorovaikutuskanava lastensa kanssa on yhteinen leikki. Veli-Pekan tarinassa yhteinen leikki näkyy isälle luonnollisena tapana olla yhdessä lapsensa kanssa, mikä antaa paljon myös hänelle itselleen.

Veli-Pekan puhe perheestä tuo esiin lapsen ja parisuhteen suuren merkityksen. Hän ei tuo tarinassaan parisuhdetta esille omana aiheenaan, mutta rivien välistä lukien voidaan havaita kuinka tarinaa leimaa hyvä ja toimiva

parisuhde, jossa Veli-Pekalla on hyvä olla. Tarinassa parisuhde tukee hänen isyyttään, ja näin hän voi toteuttaa isyyttään itselle sopivimmalla tavalla. Veli-Pekan ja Jennin roolijako työnteon sekä lasten- ja kodinhoiton suhteen on sukupuolittunutta, mutta tarinassa tämä näyttäytyy molemmille osapuolille sopivana ratkaisuna.

Veli-Pekan tarinan puolisoitten työnjakoa voidaan kärjistetysti kuvata jaolla miehistä kodin ulkopuolisina ja naisista kodin sisäisinä toimijoina (ks. esim. Dienhart & Daly 1998, 160). Keskeinen tätä jakoa kuvaava tekijä on Veli-Pekan työ, joka nousee tarinassa esille useissa kohdissa. Tarinasta havaitaan, kuinka Veli-Pekka kokee työn tekemisen luonnollisimmaksi tavaksi huolehtia perheestään. Työn tärkeys syntyy siitä, että perhe antaa merkityksen työnteolle. Myös **Loren Marks** ja **Rob Palkovitz** (2004, 115) ovat kirjoittaneet isästä, joka on samalla sekä elättäjä että hyvä isä. Heidän mukaansa pitkien työpäivien ja jopa useamman yhäaikaisen työn tekeminen on todellisuutta, minkä moni mies kohtaa pyrkiessään huolehtimaan perheestään. **Shawn L. Christiansen** ja **Rob Palkovitz** (2001) toteavatkin, että perheen elättäminen tulisi nähdä sitoutumisen ja osallistumisen muotona, joka omalta osaltaan voimistaa isän emotionaalista sidettä lapseen.

Muutaman vuoden takaisten perhebarometrien tulosten mukaan suomalainen nykyisä kokee olevansa perinteinen isä uusilla mausteilla (Paajanen 2005; Paajanen 2006). Tämä kuvaus sopii hyvin Veli-Pekan tarinaan. Tarinassa nousee esiin ero aiempien sukupolvien isiin, mutta tämä ero muodostuu pienistä vaiheista ja askelista, joten tarinan isyys näyttäytyy myös osana sukupolvien välisen isyyden jatkumoa. Näin ollen Veli-Pekan tarina voidaan nähdä tämän päivän tarinana perinteisestä isyydestä. Tarinassa korostuvat perinteiset, sukupuolittuneet vanhemmuuden roolijaot puolisoitten välillä, mutta samalla

tarina sisältää perinteisestä, modernin isyyden mallitarinan mukaisesta isyydestä erkanevia elementtejä. Veli-Pekka nauttii ajanvietosta lapsensa kanssa, ja äidin auttajan roolissa hän myös osallistuu lasten- ja kodinhoitoon.

Jaakon tarina paikkaansa hakevasta isyydestä

Asiat eivät aina mene niin kuin oli suunnitellut. Jaakko huomasi tämän tullessaan isäksi 25-vuotiaana melkein-maisterina. Hän oli seurustellut Emmin kanssa monta vuotta, ja yhteen oli muutettu jo kolme vuotta aiemmin. Jaakko oli nopeasti huomannut, että hän haluaisi vielä joskus perustaa Emmin kanssa perheen, ja näin ollen he olivat menneet naimisiin kolmen vuoden seurustelun jälkeen. Jaakko oli käynyt epäilemään Emmin vauvakuumetta pian häiden jälkeen, kun tämä oli käynyt enemmän ja enemmän ihastelemaan näkemiään vauvoja ja puhumaan ystäviensä kanssa lapsista. Pian tämän jälkeen Emmi alkoi puhua vauva-haaveistaan myös Jaakolle. Pienen painostuksen jälkeen Jaakko myöntyi, että vauva voi ”tulla jos on tullakseen”. Hän kuitenkin koki, että Emmi oli tehnyt päätöksen hänen puolestaan ja ajat sitten.

Hämmennyntyn tunne valtasi Jaakon hänen saatuaan tietää raskaudesta. Toisaalta hän mietti, mihin soppaan oli sormensa työntänyt, toisaalta hän oli kuitenkin onnellinen – olihan hän aina ajatellut haluavansa vielä joskus tulla isäksi. Mutta että jo nyt – opintojen ollessa vielä kesken, keskellä nuoruutta? Raskausaika kului Jaakon osalta omalla painollaan, tenttejä tehden ja osa-aikatöissä käyden. Välillä oli mukava ajatella tulevaa isyyttä, toisinaan oli helpompi vain unohtaa kaikki. Raskausaikana Jaakko kävi Emmin kanssa aktiivisesti neuvolassa – joskus omasta halustaan, joskus Emmin toiveesta. Useimmiten mukana olo oli kuitenkin täysin turhaa, sillä Jaakon läsnäoloa tuskin noteerattiin.

Kun Ahti lopulta syntyi, hyvän olon tunne valtasi Jaakon. Ajoittaisesta epävarmuudesta huolimatta ylpeä isä halusi ottaa alusta asti aktiivisen ja osallistuvan roolin lapsenhoidossa, ja alusta asti hän pyrki osallistumaan Ähdin hoitoon mahdollisimman paljon. Alusta lähtien hänelle tuli kuitenkin selväksi, että sitoutuminen lapsenhoitoon oli helpommin sanottu kuin tehty. No, ainakaan lapsella ei ollut hätää, olihan hänellä äiti joka tuntui tietävän tasan tarkkaan, miten mikäkin asia kuului tehdä...

Vaikka Emmi oli Jaakolle hyvin rakas ja läheinen, ajoittain Jaakosta tuntui kuin heidän parisuhteensa olisi ollut Ahdin syntymästä lähtien pienessä alamäessä. Joskus jopa tuntui, ettei heillä ollut edes parisuhdetta, kun kaikki aika kului Ahdin tarpeiden tyydyttämiseen. Jaakko tunsii ajoittain olonsa ulkopuoliseksi, kun Emmin huomio kiinnittyi yksinomaan lapseen, eikä aviomiehen huomioinnille tuntunut riittävän aikaa. Toisaalta, eikä hänkään ollut jaksanut huomioida vaimoa.

Jaakko ei tuntenut itseään erityisen nuoreksi isäksi, sillä useilla tuttavapariskunnilla oli myös pieniä lapsia. Miespuolisia ystäviä, joiden kanssa isyydestä olisi voinut keskustella, Jaakolla ei kuitenkaan ollut. Jaakon ystävät olivat vielä perheettömiä, ja häntä harmitti edelleen, kun hän ei voinut enää mennä ulos ystäviensä kanssa kuten ennen.

Ahdin oltua vajaan vuoden ikäinen Emmi palasi röihin ja näin ollen Jaakko jäi kotiin hoitamaan Ahtia. Jaakko oli jo pidemmän aikaa miettinyt, että hän haluaa jäädä kotiin Ahdin kanssa – samanlaista mahdollisuutta tutustua omaan lapseen ei enää myöhemmin tulisi. Ahdin kanssa kotona olosta Jaakko nautti – vaikka välillä Jaakko ikävöi aikuista seuraa, niin tuntui hyvältä olla pojan kanssa kahden. Tuntui ihan oikealta vanhemmalta.

Jaakon tarinassa toive lapsen saannista oli lähötoisin hänen puolisoltaan Emmiltä. Jaakko oli aluksi epäileväinen, ja vaikka hän myöntyi lopulta ”yhteiseen päätökseen” (ks. Sevon & Huttunen 2002, 140), isäksi tulosta täysin omasta tahdosta ei Jaakon tarinan kohdalla voida puhua. Tätä kuvaa, kuinka Emmi oli käynyt suunnittelemaan perheenisäystä yhdessä ystäviensä kanssa ennen kuin hän oli edes maininnut asiasta Jaakolle. Tarinan alkua kuvaa hämmennys, jonka oma vanhemmaksi tulo Jaakolle aiheutti. Puolison raskaus ja tieto tulevasta lapsesta oli hänelle ainakin ajoittain vaikea asia käsiteltäväksi. Toisaalta hän halusi lasta, mutta koki, ettei ollut vielä valmis vanhemmaksi. Tämä kuvaa isäksi tulon tunteiden ambivalenssia, jota miesten isäksi tulon kertomuksissa on havaittu (Mykkänen & Huttunen 2008). Tunteiden ambivalenssi kuvaa yhtäaikaista ja vuorottelevia ilon ja epätoivon sekä etäisyyden ja läheisyyden tunteita.

Tarinaa leimaavat ajoittaiset vaikeudet parisuhteessa. Puolison merkitys on Jaakolle suuri, mutta ristiriitoja aiheuttavat niin lapsenhoitoon liittyvät tekijät kuin myös puolisoitten keskenään erilaiset näkemykset ja toiveet lapsen- ja kodinhoidosta sekä oman ajan käytöstä. Toisaalta yhteisen, kahdenkeskisen ajan puute hiertää Jaakon ja Emmin parisuhdetta. Jaakon tarinassa puolisolta saatu tuki ei ole yhtä vahvaa ja voimakasta kuin esimerkiksi Jukan ja Veli-Pekan tarinoissa. **William J. Doherty**n ja tutkijakumppaneiden (1998, 285) mukaan keskeisiä vastuullista isyyttä tukevia tekijöitä ovat äidin tarjoama tuki ja myönteinen asenne miehen vanhemmuutta kohtaan.

Jaakon tarinassa korostuu isän laaja-alainen elinpiiri. Tarinassa tulee esiin sisäinen ristiriita: vaikka lapsi ja perhe ovat isälle tärkeimmät, muista tärkeistä asioista luopuminen tuottaa vaikeuksia. Tällaisen ristiriidan voidaan nähdä edustavan kasvukipuja, joita siirtymä isyyteen on tuonut mukanaan. Toisaalta tiedostaessaan lapsen- ja kodinhoidon tärkeyden ei Jaakko useinkaan käyttänyt ”omaan aikaansa”, sillä hän tunsii velvollisuudekseen jäädä kotiin Ahdin ja Emmin kanssa, vaikka olisikin halunnut tehdä jotain muuta.

Keskeinen Jaakon tarinaa kuvaava tekijä on hämmennyksen tunne, joka syntyy eri suunnilta tulevista paineista. Hänen tulisi olla samaan aikaan lastaan parhaalla mahdollisella tavalla hoivaava isä, hyvä puoliso, työyhteisön uskollinen jäsen, kaveriporukan kiinteä osa sekä omia intohimojaan ja tarpeitaan toteuttava nykyaikainen mies. Näiden paineiden alla hänen on välillä vaikea löytää omaa tietään jota kulkea, ja oma isyys ja tahto ovat välillä hukassa. Tärkeintä Jaakolle olisi olla hyvä isä ja puoliso, mutta hän ei aina tiedä, kuinka se tapahtuisi. Tarinassa esiintyviä ristiriitoja voidaankin kuvata isyyden muutoksen tuomina haasteina (Henwood & Procter 2003).

Jaakon tarinaa kuvaa suuntaus, jossa isä

jää usein kotiin lapsen kanssa äidin palattua työelämään. Tarina heijastaa sukupuoliroolien murrosta, jossa sukupuoli ei enää automaattisesti määrää yksilön asemaa eikä tehtäviä niin perheessä kuin muuallakaan. Jaakko tiedostaa vallalla olevat rooliutuneet ja sukupuolittuneet käytännöt lapsen- ja kodinhoidossa, ja hän pyrkii toteuttamaan puolisonsa kanssa jaettua vanhemmuutta. Ajoittain hänellä on kuitenkin vaikeuksia tuoda tätä pyrkimystään käytäntöön asti. Dienhartin ja Dalyn (1998, 163) mukaan tähän vaikuttavat useat kulttuurissamme vallitsevat käsitykset vanhemmuudesta, kuten esimerkiksi äitiyttä korostava kulttuurinen perinne.

Ajoittaisista haasteista huolimatta Jaakon tarinasta voidaan havaita hänen kokemansa kasvu. Jaakko kertoo isyyden kasvattaneen häntä ihmisenä ja muuttaneen hänen arvo maailmaansa epäitsekämmäksi. Jaakko on tullut isäksi puolittain puolisonsa painostuksen alaisena eikä siirtymä isyyteen ole tapahtunut helpoimmalla mahdollisella tavalla. Haasteista huolimatta Jaakko pyrkii olemaan paras mahdollinen isä, ja hänen tarinansa voidaan nähdä kasvutarinana – miehen matkana nuoruudesta aikuisuuteen. Jaakon tarina kertoo paikkaansa hakevasta isyydestä. Se on kertomus 2000-luvun isyydestä, jossa individualistinen elämänorientaatio (ks. Ketokivi 2004), alati lisääntyvä kiire sekä kokemusten määrällinen maksimointi heijastuvat myös isyyteen.

Aktiivinen, perinteinen ja paikkaansa hakeva isyys

Suorittamani narratiivisen analyysin pohjalta voidaan nostaa esiin kolme erilaista nuorten miesten isyyttä kuvaavaa tarinaa. Olen nimennyt tarinat aktiivisen, perinteisen ja paikkaansa hakevan isyyden tarinoiksi. tarinat ovat kertomuksia nuorten, 25–27-vuotiaana

isäksi tulleiden miesten isyydestä. Ne kertovat samankaltaisissa elämäntilanteissa elävistä miehistä, joilla korkeakouluopinnot ovat juuri päättyneet tai ne ovat loppupuolella. He elävät siirtymävaihetta opiskelu- ja työelämän välillä ja ovat saaneet juuri esikoisensa. Tarinoiden isät elävät vaihetta, johon voidaan ajoittaa lopullinen siirtymä nuoruudesta aikuisuuteen.

Aktiiviseksi kerrottua isyyttä kuvaa vanhempien kesken tasapuolisesti jakautuva vanhemmuus, jossa vanhempien sukupuoli ei ole määräävä tekijä hoivan antamisen ja saamisen ja lapsista sekä kodista huolehtimisen suhteen. Aktiivisen isän tarinassa isän rooli poikkeaa perinteisestä leiväntuoja- ja elättäjäsistä kun taas äidin ja isän roolit ovat lähentyneet toisiaan. Perinteisen isyyden tarinaa kuvaa puolisoiden välisen roolijaon perinteisyys, jossa isän rooli on huolehtia perheestään palkkatyötä tehden. Tässä tarinassa äidin rooliin kuuluu lasten- ja kodinhoidosta huolehtiminen, mihin isä kuitenkin osallistuu auttajan roolissa. Paikkaansa hakevan isyyden tarina kertoo puolestaan kasvutarinaa isästä, joka on tullut isäksi osittain puolisonsa painostuksen alaisena, mutta joka tästä huolimatta pyrkii olemaan paras mahdollinen isä.

Entä mikä on tutkimukseni tarinoiden suhde isyyden mallitarinoihin? Kekäle (2007) näkee kulttuurillisen käsityksen isyydestä koostuvan esimodernin, modernin ja postmodernin isyyden mallitarinoista. Aktiivisen isyyden tarina on helppo havaita postmodernin – jaettua vanhemmuutta ja isän roolia lastenhoidossa korostavan – mallitarinan mukaiseksi. Veli-Pekan tarinan perinteisestä isyydestä sen sijaan havaitaan sisältävän osia useammasta mallitarinasta. Modernin mallitarinan mukaisesti isä näyttäytyy tarinassa kodin ulkopuolisena leiväntuojana, mutta toisaalta isän puhe lapsista ja perheen merkityksestä ei sovi yhteen modernin mallitarinan kanssa vaan pikemminkin muistut-

taa postmodernin mallitarinan tunteitaan ilmaiseksi isää. Myös paikkaansa hakevan isyyden tarinan voidaan nähdä sijoittuvan usean eri mallitarinan alueelle. Tarinan isä-Jaakko pyrkii elämään postmodernia isyyden tarinaa jakamalla vanhemmuuden puolisonsa kanssa, mutta modernista isyystarinasta irrottautuminen osoittautuu hankalaksi.

Isyys ja miehisuus kytkeytyvät vääjäämättä toisiinsa, ja näin ollen isyyden mallitarinat liittyvät tavalla tai toisella miehuuden mallitarinoin (Kekäle 2007, 51–52). On mielenkiintoista huomata, että vaikka tutkimani tarinat kertovat erilaisista isyyksistä, niiden taustalla ovat kertomukset maskuliinisuudesta eivät juuri poikkea toisistaan. Yhdessäkin tarinassa isä ei esiinny tunteitaan piilotelevana, hellyyttä kaihtavana machona, vaan tarkastellessamme tarinoita havaitsemme, että kaikkia niitä kuvaa perinteisestä, hegemonisesta maskuliinisuudesta (esim. Connell & Messerschmidt 2005) poikkeava tapa olla mies. Aiemmin vaihtoehtoiset, miehen ”pehmeiden” esille tuovat maskuliinisuudet on liitetty poikkeuksellisen aktiiviseen ja hoitavaan isyyteen, mutta esimerkiksi Veli-Pekan tarinassa isän ”pehmeys” kerrotaan luonnollisena osana muuten perinteiseksi kuvailtua isyyttä. Tutkimukseni pohjalta voidaan pohtia, kerrotoiko miehuuden kulttuurinen mallitarina tätä nykyä isyydestä postmodernin isyyden mallitarinan mukaisesti? Jos näin on, voidaan postmodernin isyystarinan nähdä muodostuneen kulttuurilliseksi normiksi, jonka odotetaan sopivan miehelle kuin miehelle.

Toinen keskeinen huomio kohdistuu miesten kertomiin parisuhteisiin. Jaetun vanhemmuuden vaikutuksia parisuhteeseen on perinteisesti lähestytty kahdelta suunnalta – se on nähty sekä parisuhdetta parantavaksi että haastavaksi tekijäksi (Pleck & Masciadrelli 2004, 256). Parisuhdeongelmia tuovana tekijänä jaettua vanhemmuutta tarkastellessa on huomio usein kiinnittynyt miehen

”astumisena naisen varpaille” (Lamb, Pleck & Levine 1986, 72–73). Toisaalta hyvän parisuhteen on havaittu tukevan miehen osallistumista ja jaettua vanhemmuutta (Doherty ym. 1998, 286). **Joseph H. Pleck** ja **Brian P. Masciadrelli** (2004, 257) tunnistavat isän osallistumisen molemmat vaikutukset parisuhteeseen, mutta toteavat jaetulla vanhemmuudella olevan enemmän positiivisia kuin negatiivisia seurauksia parisuhteelle.

Keskeinen havaintoni on se, kuinka parisuhde on kerrottu hyväksi niissä tarinoissa, joissa isyys toteutuu miehelle mieluisella tavalla. Jukan ja Veli-Pekan tarinoissa aktiivisesta ja perinteisestä isyydestä miehet ovat sinut oman isyytensä kanssa, ja parisuhde tukee heidän vanhemmuuttaan. Paikkaansa hakevaksi kuvaillussa Jaakon tarinassa suhde vanhemmuuteen ja parisuhteeseen on ongelmallisempi. Jaakko kokee, ettei hän saa puolisoltaan tarvittavaa tukea vanhemmuuteensa, ja puolisoiden eriävät näkemykset lapsenhoidosta aiheuttavat ristiriitoja parisuhteeseen. Tutkimukseni mukaan hyväksi koettu parisuhde tukee miehen vanhemmuutta riippumatta miehen roolista isänä. Jukan tarinan pohjalta voidaan myös havaita, kuinka jaettu vanhemmuus näyttää lisäävän parisuhteen hyvinvointia. Tämän ehtona on puolisoiden yhteinen tahto ja pyrkimys vanhemmuuden jakamiseen.

Tarkastelemani tarinat kertovat nuorten miesten isyydestä. Tutkimustulosten valossa miesten kokemus isyydestä ei ole juurikaan sidoksissa miehen ikään (Paaajanen 2005; Kaila-Behm 1997), mutta kerrottujen tarinoiden tasolla ero eri ikäluokkien isien välillä tulee esiin. Korhosen (1999) tutkimien keski-ikäisten miesten isyystarinoiden ei voida nähdä olevan Kekäleen (2007) kuvaaman postmodernin isyyden mallitarinan mukaisia, mikä taas selvästi näkyy oman tutkimukseni isyystarinoissa. Tämä tarkoittaa sitä, että vanhempien ikäluokkien miesten isyystarinoissa

postmodernin isyystarinan mukaista hoivaa ei liitetä osaksi maskuliinisuuden mallitarinaa, kun taas puolestaan nuorten isien kohdalla kulttuurinen maskuliinisuuden mallitarina sallii vanhemmuudesta kertomisen postmodernin isyystarinan mukaisesti. **Ilana Aalto** (2002, 15) viittaa tähän kirjoittaessaan eri sukupolvien miesten kasvatuspuheen erilaisista sisällöistä.

Vaikka kaikkia tarkastelemiani tarinoita ei voida suoraan sijoittaa postmodernin isyyden mallitarinan alle, niiden voidaan nähdä kuitenkin saaneen siitä vaikutteita. Postmoderni – tai generatiivinen, hoitava tai aktiivinen – isyyden tarina voidaan nähdä kulttuurisena isyyden mallitarinana, johon miehet itseään peilaavat. Kekäle (2007, 44) pohtii, onko olemassa jokin tietty isäryhmä, jolla siirtyminen postmodernin mallitarinan mukaiseen isyyteen kävisi helpommin kuin muiden sosiaali-ryhmien edustajilla. Tutkimukseni pohjalta voidaan väittää, että hoitavan ja osallistuvan isän mallitarina näyttää tavoittaneen ainakin nuoret ja koulutetut kaupunkilaisiät.

Tutkimieni tarinoiden pohjalta voidaan hahmotella kuvaa entistä lapsi- ja perhekeskeisemmästä isyydestä. Lisääntynyt lapsikeskeisyys näkyy miesten kokemassa halussa ja tarpeessa osallistua ja olla osa lapsensa elämää alusta asti. Perinteisesti isän roolin on nähty vahvistuvan lapsen elämässä lapsen kasvamisen myötä. Tarinoita kuvaa myös perhekeskeinen suuntaus. Tämä näkyy erityisesti aktiivisen ja perinteisen isyyden tarinoihin sisältyvänä perheen edun tavoitteluna. **Riitta Jallinojan** (2006) mukaan 2000-luvun taitteessa suomalaismediassa korostui poikkeuksellisen perhekeskeinen puhetapa, jota hän kuvaa familistiseksi käännteeksi. Familistisessa puhetavassa korostui erityisesti (koti)äitiys, mutta se nosti esiin myös puheen vahvistuvan kehityskulun mukaisesta isyydestä (Jallinoja 2006, 110). Vaikka Jallinoja (2006) liittää familismin pitkälti äitiyteen, voidaan artik-

kelini pohjalta familismin käsite ymmärtää myös isyyttä ja jaettua vanhemmuutta kuvaavana. Tutkimani tarinat voidaan omalta osaltaan nähdä merkkeinä familismin uudesta noususta nuorten, koulutettujen miesten keskuudessa.

Tutkimani tarinat kertovat isäksi tulosta ja isyydestä lapsen ensimmäisen elinvuoden aikana. Seuraavaksi olisi tärkeää tutkia, kuinka tarinat jatkuvat lapsen kasvaessa. Mitä tapahtuu, kun vanhempainlomat on pidetty ja alkaa arki, jolloin isyys ei ole enää ”uusi juttu”? Miten käy tarinoiden pysyvyyden – kuinka kertomukset jatkuvat? Ensimmäinen vuosi vanhempana on usein totuttelua uuteen elämäntilanteeseen, joten on syytä olettaa, että tässä tilanteessa olevien miesten isyys on vielä hakemassa suuntaansa. Tarinoiden tasolla tämä tarkoittaa uusia juonia, tarinoiden jakautumisia ja yhdistymisiä – uusia tarinoita.

Lähteet

- Aalto, Ilana (2002): Elättäjästä läsnäolijaksi. Kasvatuspuheen muutos kahden sukupolven miesten isyyskertomuksissa. *Nuorisotutkimus* 2/2002, 30–42.
- Badinter, Elisabeth (1993): *Mikä on mies?* Suom. Leevi Lehto. Tampere: Vastapaino.
- Bruner, Jerome (1986): *Actual Minds, Possible Words*. Cambridge: Harvard University Press.
- Christiansen, Shawn L. & Palkovitz, Rob (2001): Why the “Good Provider” Role still Matters: Providing as a Form of Paternal Involvement. *Journal of Family Issues* 22 (1), 84–106.
- Connell, R. W. & Messerschmidt, James W. (2005): Hegemonic Masculinity. Rethinking the Concept. *Gender & Society* 19 (6), 829–859.
- Dienhart, Anna. & Daly, Kerry (1997): Men and Women Cocreating Father Involvement in a Nongenerative Culture. Teoksessa Alan J. Hawkins & David C. Dollahite (toim.): *Generative Fathering. Beyond Deficit Perspectives*. London: Sage, 147–166.
- Doherty, William J. & Kouneski, Edward F. & Erickson, Martha F. (1998): Responsible Fathering: An Overview and Conceptual Framework. *Journal of Marriage and the Family* 60 (4), 277–292.
- Dollahite, David C. & Hawkins, Alan J. & Brotherson

- Sean E. (1997): *Fatherwork: A Conceptual Ethic of Fathering as Generative Work*. Teoksessa Alan J. Hawkings & David C. Dollahite (toim.): *Generative Fathering. Beyond Deficit Perspectives*. London: Sage, 17–35.
- Hatch, J. Amos & Wisniewski, Richard (1995): *Life History and Narrative: Questions, Issues, and Exemplary Works*. Teoksessa J. Amos Hatch & Richard Wisniewski (toim.): *Life History and Narrative*. London: Falmer, 113–135.
- Heikkinen, Hannu (2001): *Narratiivinen tutkimus – todellisuus kertomuksena*. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.): *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II*. Jyväskylä: PS-Kustannus, 116–132.
- Henwood, Karen & Procter, Joanne (2003): *The “Good Father”*. Reading Men’s Accounts of Paternal Involvement during the Transition to First-Time Fatherhood. *British Journal of Social Psychology* 42 (3), 337–355.
- Huttunen, Jouko (2001): *Isänä olemisen uudet suunnat. Hoiva-isiä, etä-isiä ja ero-isiä*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hyvärinen, Matti & Löyttyniemi, Varpu (2005): *Kerronnallinen haastattelu*. Teoksessa Johanna Ruusuvoori & Liisa Tiittula (toim.): *Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Tampere: Vastapaino, 189–222.
- Hänninen, Vilma (1999): *Sisäinen tarina, elämä ja muutos*. Tampere: Tampere University Press.
- Jallinoja, Riitta (2006): *Perheen vastaisuus. Familistista käännettä jäljittämässä*. Helsinki: Gaudeamus.
- Kaila-Behm, Arja (1997): *Miehestä esikoisen isäksi*. Kuopion yliopiston julkaisusarja E. Yhteiskuntatieteet 49. Kuopio: Kuopion yliopisto.
- Kekäle, Jari (2007): *Postmoderni isyys ja uskonnollisuus – tarinallinen näkökulma*. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Keskitalo-Foley, Seija (2008): *Yksi kertomus, monta tarinaa*. Narratiivinen, emansipatorinen ja empaattinen lukutapa lappilaisen maaseudun naisten elämäkertojen tutkimuksessa. Teoksessa E. Poikela & S. Poikela (toim.): *Tutkimustarinoita Ounaksen varrelta*. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 51–71.
- Ketokivi, Kaisa (2004): *Pidentynyt nuoruus ja perheen perustaminen. Individualistisen elämänorientaation jäljillä*. *Sosiologia* 2/2004, 94–107.
- Kolehmainen, Jani & Aalto, Ilana (2004): *Johdatus isyyksien tutkimukseen*. Teoksessa Ilana Aalto & Jani Kolehmainen (toim.): *Isäkirja. Mies, vanhemmuus ja sukupuoli*. Tampere: Vastapaino, 9–25.
- Korhonen, Merja (1999): *Isyyden muutos. Keski-ikäisten miesten lapsuudenkokemukset ja oma vanhemmuus*. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Lamb, Michael E. & Pleck, Joseph H. & Levine, James A. (1986): *Effects of Paternal Involvement on Fathers and Mothers*. Teoksessa Robert A. Lewis & Marvin B. Sussman (toim.): *Men’s Changing Roles in the Family*. The Haworth Press: New York.
- Lamb, Michael E. & Tamis-Lemonda, Catherine S. (2004): *The Role of the Father: An Introduction*. Teoksessa Michael E. Lamb (toim.): *The Role of the Father in Child Development*. Fourth Edition. New Jersey: John Wiley & Sons, 1–31.
- LaRossa, Ralph (1988): *Fatherhood and Social Change*. *Family Relations* 37 (4), 451–457.
- Marks, Loren & Palkovitz, Rob (2004): *American Fatherhood Types: The Good, the Bad, and the Uninterested*. *Fathering* 2 (2), 113–129.
- Marsiglio, William (1995): *Fatherhood Scholarship: An Overview and Agenda for the Future*. Teoksessa William Marsiglio (toim.): *Fatherhood. Contemporary Theory, Research, and Social Policy*. London: Sage, 1–20.
- Mykkänen, Johanna & Huttunen, Jouko (2008): *Isäksi tulon tuntee*. Teoksessa Eija Sevón & Marianne Notko (toim.): *Perhesuhteet puntarissa*. Helsinki: Palmenia, 169–187.
- Paajanen, Pirjo (2005): *Eri teitä vanhemmuuteen. Kaksikymppisenä ja kolmekymppisenä lapsen saaneiden näkemyksiä perheellistymisestä ja vanhemmuudesta*. Väestöntutkimuslaitos Katsauksia E 21/2005. Helsinki: Väestöliitto.
- Paajanen, Pirjo (2006): *Päivisin leiväntuoja, iltaisin hoiva-isiä*. Alle 3-vuotiaiden esikoislasten isien näkemyksiä ja kokemuksia isyydestä. Väestöntutkimuslaitos Katsauksia E 24/2006. Helsinki: Väestöliitto.
- Palkovitz, Rob & Copes, Marcella A. & Woolfolk, Tara N. (2001): *”It’s Like... You Discover a New Sense Of Being”*: Involved Fathering as an Evoker of Adult Development. *Men & Masculinities* 4 (1), 49–69.
- Palkovitz, Rob (2002): *Involved Fathering and Men’s Adult Development*. Provisional Balances. London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Pitkänen, Kari & Jalovaara, Marika (2007): *Perheet ja perheen muodostus*. Teoksessa Seppo Koskinen & Tuija Martelin & Irma-Leena Notkola & Veijo Notkola & Kari Jalovaara & Marika Jalovaara & Elina Mäenpää & Anne Ruokolainen & Markku Rynänen & Ismo Söderling (toim.): *Suomen väestö*. Helsinki: Gaudeamus, 115–167.
- Pleck, Elisabeth H. (2004): *Two Dimensions of Fatherhood: A History of the Good Dad – Bad Dad Complex*. Teoksessa Michael E. Lamb (toim.): *The Role of the Father in Child Development*. Fourth Edition. New Jersey: John Wiley & Sons, 32–57.
- Pleck, Joseph H. & Masciadrelli, Brian P. (2004): *Paternal Involvement by U. S. Residential Fathers: Levels, Sources, and Consequences*. Teoksessa Michael E. Lamb (toim.): *The Role of the Father in Child*

- Development. Fourth Edition. New Jersey: John Wiley & Sons, 222–271.
- Polkinghorne, Donald (1995): Narrative Configuration in Qualitative Analysis. Teoksessa J. Amos Hatch & Richard Wisniewski (toim.): Life History and Narrative. London: Falmer, 5–23.
- Robertson Cross, Joan (1990): The New Father. Reflection Publishers: Dallas.
- Sevon, Eija & Huttunen, Jouko (2004): Isäksi naisten kertomuksissa ja vähän miestenkin. Teoksessa Ilana Aalto & Jani Kolehmainen (toim.): Isäkirja. Mies, vanhemmuus ja sukupuoli. Tampere: Vastapaino, 133–165.
- Sipilä, Jorma (1994): Miestutkimus – säröjä hegemonisessa maskuliinisuudessa. Teoksessa Jorma Sipilä & Arto Tiihonen (toim.): Miestä rakennetaan – maskuliinisuuksia puretaan. Tampere: Vastapaino, 17–33.
- Swanson, Janice M. (1985): Men and Family Planning. Teoksessa Shirley M. H. Hanson & Frederick W. Bozett (toim.): Dimensions of Fatherhood. London: Sage, 21–48.
- Tilastokeskus (2004): Suomen tilastollinen vuosikirja 2004. Helsinki: Tilastokeskus.